

(afbeeldingen en [programma lezingen en excursies](#) ontbreken)

INHOUDSOPGAVE BLAADJE 2012/3

- [Uit het bestuur - Finette van der Heide](#)
- [Redactioneel - Tobias Woldendorp](#)
- [In memoriam Baldur Schut - Gerritje Nuisker](#)
- [Nieuwsbrief Kijk op Exoten - Yvonne van Putten](#)
- [Amsterdam is weer een vissoort rijker - Geert Timmermans](#)
- [Excursie Laren - Hans Schut](#)
- [Van de ledenadministratie - Paul van Deursen](#)
- [Zienswijze KNNV op windvisie - Finette van der Heide](#)
- [Planten in de buurt - Ria Hoogendijk](#)
- [Verslag 14e inventarisatiedag - Geert Timmermans](#)
- [Stand van zaken Botshol 2012 - Frans van der Feen](#)
- [Waarnemingen](#)

UIT HET BESTUUR

Ineens word ik overvallen door de deadline van Blaadje. Niet alleen omdat de zomer zo aarzelend begint, maar ook omdat de zomerdeadline vanwege de vakantie twee weken eerder is dan de gebruikelijke deadlines. Mijn eigen vakantie heb ik al gehad, ik ben naar Marokko geweest en door alle drukte na die vakantie ben ik nog steeds niet helemaal aan Nederland gewend. Natuur, landschap en cultuur waren overweldigend in Marokko. Maar het uitbundige, ja overdadige groen van ons land verwondert me nog elke dag. Niets wonderbaarlijks aan eigenlijk, met die regelmatige regenbuien hier. Maar als je geconfronteerd bent met de droogte en hitte in Marokko, en met de moeite die men daar moet doen om voedsel te produceren, dan is het een mirakel. Helaas moet ik allereerst melden dat ons zeer betrokken lid Baldur Schut is overleden. Ik denk dat velen van u hem kenden, hij was doof en sprak daardoor moeizaam. Hij kwam vaak op lezingen en was bijna altijd aanwezig op de bus-excursies, samen met zijn zus Ida. Wij wensen Ida en alle andere betrokkenen veel sterkte. Gerritje Nuisker heeft een In memoriam voor Baldur geschreven in dit Blaadje. Ook mevrouw Henny van der Eb is overleden, wij wensen ook haar nabestaanden veel sterkte. Zij was al heel lang lid van onze vereniging. We hebben nog steeds geen lezingen- en excursie coördinator gevonden. Als bestuur proberen we zo veel mogelijk het gat op te vangen en onze voormalige voorzitters Geert Timmermans en Hein Koningen helpen enorm door samen een programma te maken. Maar voor de vereniging is dit geen goede situatie. We hopen dan ook van harte dat er toch (nieuwe) leden zijn die mee willen doen met het organiseren van de excursies en lezingen, waar het in onze vereniging om draait. Het bestuur heeft overigens los van deze functie behoefte aan uitbreiding, we willen graag mensen inwerken om onze vereniging in stand te houden en te ontwikkelen. Onze financiële situatie verbetert gelukkig enigszins. We zijn de laatste paar jaren heel zuinig geweest en dat heeft tot gevolg gehad dat rood staan verleden tijd is. Maar elders in dit Blaadje vindt u desalniettemin een oproep van Paul

van Deursen uw contributie te betalen. Leden die dat nog niet gedaan hebben zullen geroyeerd worden omdat de afdracht aan de landelijke vereniging ons anders te veel geld kost. Door deze strenge strategie zijn we de laatste jaren wel wat leden kwijt geraakt, maar om de vereniging financieel op orde te houden kan dat niet anders.

Onze natuurbeschermingssecretaris Jan Timmer houdt zich nog steeds actief bezig met het protest tegen het bebouwen van het KNSF terrein bij Muiden. Begin mei heeft hij een vogelexcursie naar het terrein georganiseerd. Door koud weer waren er niet zo veel vogels te zien als gehoopt, maar de deelnemers waren toch enthousiast. Intussen gaat de strijd tussen projectontwikkelaar en tegenstanders en de zeer onduidelijke rol van het gemeentebestuur steeds meer op een soap lijken.

Naast deze kwestie hebben we, mede op verzoek van een actief lid, een reactie geschreven op de Windvisie van Amsterdam, u vindt deze reactie in dit Blaadje. Als bestuur vinden we het fijn als u ons waarschuwt wanneer de natuur in het geding komt, we kunnen niet alles weten. Wel is het zo dat we helaas niet altijd overal op kunnen reageren, omdat we niet over voldoende menskracht beschikken.

Ik wens u een mooie zomer toe en geniet vooral van de excursies die onze vereniging mogelijk maakt. We komen elkaar vast wel ergens buiten tegen!
Namens het bestuur, Finette van der Heide

REDACTIONEEL

De hoeveelste achtereenvolgende zomer is dit nou al dat het maar niet wil zomeren? Ik kom tot zeker drie! En het is ook nog crisistijd, dus velen zullen minder ver wegtrekken dan dit doorgaans het geval was. Nu moet ik het fenomeen crisis natuurlijk enigszins relativiseren, want hoeveel KNNV-ers zullen er wel niet zijn die in hun vuistje zullen brommen: "Wat nou helemaal crisis, jullie hebben de jaren 30 en 40 niet meegemaakt, dat was pas crisis!" Laten we het De Kleine Crisis (DKC) noemen: gelukkig is er voor de thuisblijvers weer veel lezenswaardigs; verslagen van excursies en interessante waarnemingen uit flora en avifauna. Helaas ook een aantal droevige mededelingen en bijbehorende In Memoria van leden die de Echte Grote Crisis aan den lijve ervaren hebben.

Zat veel op de fiets de afgelopen dagen en bedacht enkele remedies tegen DKC:

- 1 Koop eens geen vrolijk balkongoed voor veel te veel geld bij de zuigers van het plantgoed, maar laat gewoon opkomen, wat er in de potten is komen aangewaaid. Op tweehoog heb ik nu al een prachtig gordijn van akkerdistel, haagwinde en smalbladig wilgenroosje. Ook de berk en iep doen het goed in mijn moedwillig gecreëerde permacultuur. En wat een insecten dwalen er naar de verdiepingen. Heel wat zweefvliegen en een enkele bij, ja zelfs een boomblauwtje;
- 2 Loop in het weekend elke ochtend een stuk door de buurt, waar je op dat moment ben en keer pas om nadat je 10 verschillende soorten vogels hebt gezien. Dit weekend moest ik toch een tijdje speuren voor ik als laatste de boomklever in het vizier had ;
- 3 Probeer veranderingen van vogelgeluiden in het zomerseizoen in kaart te brengen. De baltsroep is nu niet meer nodig, maar vogels kwetteren er graag

nog op los, al is het maar om hun hun territoria te blijven afbakenen. Dit weekend fietste ik bij fort Rijnsweerd aan de zuidoostkant van Utrecht, toen ik een wel heel frivole tjiptaf hoorde: hij maakte telkens weer een dubbele loop in zijn tjiptaf, waardoor er een soort chachacha ontstond. Mijn vriendin en ik hebben de fietsen gestald en hebben gedanst en genoten van de chahachifchaf. Klein geluk!! Voor u wens ik ook een opstapeling van Klein geluk deze zomer. Wie vult de lijst Klein geluk aan?

Tobias Woldendorp

IN MEMORIAM BALDUR SCHUT

Baldur Schut is op 85-jarige leeftijd in zijn slaap gestorven.

Baldur, die voor hij kon praten al doof werd en zijn levensproblemen met zijn doofheid op papier heeft gezet. Ik hoop dat deze teksten ooit openbaar worden. Baldur was architect, beheerste vier talen en hij hield van schilderen en schrijven. Hij werd mede door acht KNNV-ers begeleid naar zijn laatste rustplaats op Zorgvlied. Mijn eerste ontmoeting met Baldur was 20 jaar geleden, tijdens een excursie van de KNNV met Bert Ripmeester op De Riethoek, een natuurterrein van De Ruige Hof. Ik wist niets van planten en dat had Baldur al gauw door. De eerste plant die ik van hem leerde was RATELAAR. Je gaf een tikje op zijn arm wees naar een plant en dan kon hij deze feilloos benoemen. Ik heb veel van hem geleerd en heb genoten van zijn vriendelijkheid.

Hij was na de NJN op 23 jarige leeftijd doorgeschoven naar de KNNV. Was lid van de plantenwerkgroep en altijd aanwezig bij (bus)excursies en lezingen van de KNNV. Vaak in gezelschap van zijn zus Ida. Ook toen hij slechter ging lopen kwam ik hem regelmatig tegen rondom de Gaasperplas: met uitgestoken hand kwam hij dan op je af.

Onderweg naar Zorgvliet heb ik een ratelaar geplukt en op zijn kist gelegd.

Dag Baldur, dankjewel.

Gerritje Nuisker

NIEUWSBRIEF • Kijk op exoten •

De KNNV werkt komend jaar samen met de VOFF aan een project van het Team Invasieve Exoten van het Ministerie van EL&I en de Nieuwe Voedsel en Waren- autoriteit.

Het project heet: Signalering Exoten. Exoten zijn dieren en planten die niet van nature in ons land thuishoren en schade kunnen aanrichten aan de inheemse flora en fauna.

Waarnemers spelen een belangrijke rol in het veld als het gaat om het signaleren van potentieel invasieve exoten. In dit project heeft de KNNV afgesproken dat zij haar leden zal informeren over specifieke soorten en het melden van waarnemingen via nieuwsbrieven, website en in Natura.

De nieuwsbrief roept op om de beschreven exoten te melden op www.telmee.nl en op www.waarneming.nl.

De nieuwsbrief is ook te vinden op de website van de KNNV:

<http://www5.knnv.nl/knnv-portaal/eerste-nieuwsbrief-exoten> Alle KNNV-leden kunnen zich abonneren op deze nieuwsbrief via:

www.ravon.nl/nieuwsbriefexoten Met vriendelijke groet,

Yvonne van Putten, bureausecretaris van de landelijke KNNV

AMSTERDAM IS WEER EEN VISSOORT RIJKER

Het afgelopen jaar is er hard gewerkt om de laatste gegevens voor de Visatlas Noord-Holland te verzamelen. Er is met schepnetten gewerkt en met behulp van het licht van zaklantaarns is in de nachtelijke uren naar vis gespeurd en zijn sportvissers geïnterviewd met de vraag wat zij zoal hebben gevangen. Ook is er contact gezocht met amateurduikers. Niet alleen de duikers van de Vinkeveenscheplassen en de Spiegelpolder, ook de duikers die in het Noordzeekanaal duiken zijn benaderd. Het water van het Noordzeekanaal is niet alleen diep (tot ruim 15 meter), het is ook kraanhelder en ontzettend rijk aan veel vissoorten en ander onderwaterleven als krabben, kreeften en sponzen.

Veel duikers maken onderwaterfoto's en een van die foto's liet een visje zien die nog niet eerder bekend was van het kanaal. De foto toonde een Kleine koornaarvis (*Atherina boyeri*). Nu is het determineren van een kleine vis al moeilijk, laat staan van een foto. De Kleine koornaarvis lijkt heel erg op de Grote koornaarvis (*A. presbyter*) en de verschillen tussen beide soorten zijn minimaal en hebben te maken met het aantal schubben op de zijlijn en het aantal vinstralen in de anaalvin. Er ontstond dus ook een stevige discussie onder de deskundigen of het nu wel of niet een Kleine koornaarvis was.

Schubben en vinstralen tellen van een foto blijft moeilijk.

Aan deze discussie is een einde gekomen doordat op woensdag 27 juni 2012 in de Jan Riebeeckhaven als onderdeel van een monitoringsprogramma door de beroepsvisser Piet Ruijter, een vijftigtal Kleine koornaarvissen is gevangen.

Drie daarvan zijn meegenomen en met behulp van een binoculair zijn de schubben op de zijlijn en de vinstralen in de anaalvin geteld.

Zowel het aantal schubben op de zijlijn (44) als het aantal vinstralen (12-13) in de anaalvin van de drie exemplaren voldoet helemaal aan de beschrijving van de Kleine Koornaarvis (Nijssen & De Groot, 1987). De drie exemplaren worden opgenomen in de collectie van het Nederlands Centrum voor Biodiversiteit Naturalis in Leiden.

De Kleine koornaarvis kan een maximale lengte bereiken van tien centimeter. Het lichaam van de vis heeft een langgerekte vorm. De vis heeft twee rugvinnen, een buikvin en één aarsvin.

De Kleine koornaarvis komt zowel in zoet, zout als brak water voor en is gebonden aan gematigde kustwateren en meren. Dit is ook het water wat in het Noordzeekanaal en de havens wordt aangetroffen. De Kleine koornaarvis komt sinds de jaren 1960 voor langs de zuidelijke Noordzeekust, vooral in het Veerse Meer en de Grevelingen. Het voedsel van de vis bestaat uit vislarven en kleine kreeftachtigen. Inmiddels staat de teller voor het aantal soorten, gezien in de periode 2000-2012 in de Noordzeekanaalboezem (Noordzeekanaal, havens en IJ) op 65. Verder wordt er met spanning gewacht op de komst van de marm grondel, Pontische stroomgrondel, Kesslers grondel en andere nieuwe soorten. Ik houd u op de hoogte.

Het water van de Noordzeekanaalboezem verveelt nooit.

Geert Timmermans

Literatuur

Nijssen, H, & S.J. de Groot, 1987. De vissen van Nederland. KNNV, Hoogwoud.
<http://www.fishbase.org/summary/Atherina-boyeri.html>

EXCURSIE LAREN, 19 mei 2012 (8 deelnemers)

Een zonovergoten dag. Hieronder een greep uit het vele dat we te zien kregen. Laren geeft een goed voorbeeld van hoe het karakter van een dorp met vele monumenten op gebied van natuur en cultuur bewaard is gebleven. Heel wat boerderijen bleven behouden, zij het met een andere bestemming. De kleinschalige akkerbouw rondom het centrum (zeker 6 percelen) werd ondergebracht in de Stichting tot behoud van oude landbouwgewassen : rogge, gerst, boekweit, aardappelen, zonnebloemen. Oogsten geschiedt met hulp van scholieren en deze wordt overgedragen aan de voedselbanken in de regio. Een nare tegenhanger is wel, dat een pyromaan al een aantal jaren bezig is geweest met riet gedekte panden (villa's, boerderijen) te gronde te richten, zo ook de schaapskooi van het Goois Natuurreservaat met vele lammeren, die allemaal zijn omgekomen. Er is een vrijwillige burgerwacht ingesteld, en zo is er kort geleden iemand van de brandweer vastgezet; we horen er nog wel meer over.

Gezien we niet in de directe omgeving van het huis de Larenberg mochten komen, hebben wij de route verlegd naar de omgeving. Deze bood heel veel variatie; mede dankzij het wisselende weer van de laatste tijd was alles fris en nog in volle bloei.

Langs roggeveld: akkerviooltjes, scherpe en kruipende boterbloemen, zenegroen, gewone hoornbloem, gestreepte witbol. Omringende grote villatuinen met vaantjesboom, Paulownia tomentosa, watercypressen. Langs randen fietspad in gemengd bosgebied: bosveldkers, nagelkruid, bosvergeet-mij-nietje, roze winterpostelein (op open plekken dieproze). De grasbermen van een prachtige weg in een dure villawijk, weliswaar ingezaaid, maar er niet minder mooi om. Alles in volle bloei: groot streepzaad, barbarakruid, Tellima grandiflora (schaduwkant), bosvergeet-mij-nietje, wilde margrietten, dagkoekoeksbloem, scherpe boterbloem, de dolle kervel. Tenslotte konden wij nog een zeer grote particuliere tuin via een pijltjesroute bezoeken waarin veel bijzondere (uitheemse) bomen en struiken. We kwamen in gesprek met de eigenaar, die er druk bezig was. Hij vertelde ons over de opzet van de tuin, bedacht door zijn vader. Die had het terrein in de jaren zeventig gekocht had; hij wilde er niet alleen van kunnen genieten, maar hij wilde ook dat buitenstaanders er ook wat aan zouden hebben. Ze hadden zelf geen vakkennis, maar zochten wel van alles in boeken op.

Hans Schut

VAN DE LEDENADMINISTRATIE

Helaas kregen we onlangs de overlijdensberichten van onze trouwe leden Mevr. Henny van der Eb en de Heer Baldur Schut. Beiden zijn overleden op 19-06-2012.

Door de afwezigheid op dat moment van zowel de ledenadministrateur als de secretaris konden helaas niet alle betrokken leden op tijd worden gewaarschuwd.

Het Bestuur heeft namens de vereniging de condoleances overgebracht.

Op 1 juli 2012 telde onze vereniging KNNV-Amsterdam 347 leden inclusief de huisgenootleden.

De nieuwe leden in de loop van dit jaar zijn:

F. Furstner, R. C. Stroombergen, J. E. Hoogendoorn, M. J. van den Haak, P.

Kilian, D. T. Boomsma, J. M. J. Pluymakers en J. H. Beekman. Nogmaals een hartelijk welkom.

Rond dezelfde tijd vorig jaar telden wij 366 leden: we zien dus een achttuitgang in het ledental. Een paar leden bleven wel lid van de KNNV, maar verhuisden naar een andere afdeling.

De inning van de contributie verliep dit jaar niet helemaal soepel: in Blaadje 1 werd een nota bijgevoegd, op Blaadje 2 een herinneringssticker geplakt voor degenen, die nog niet betaald hadden (ruim 80 leden) en in mei werden nog eens 65 leden persoonlijk per brief benaderd. 40 leden gaven hieraan gehoor en beloonde onze vereniging met een financieel extraatje van totaal â, -150,00 ter compensatie. Waarvoor dank.

Thans wachten wij nog op de betaling van 25 leden. Eind juli zullen de leden, die dan nog niet betaald hebben, worden geroyeerd, omdat wij als afdeling anders voor deze leden â, -19,50 per persoon aan het Landelijk Bureau moeten betalen - ruim â, - 400,00 â€“ wat ten koste gaat van ons toch al niet royale vermogen.

Vandaar een laatste oproep om de contributie 2012 te betalen.

Nog even over de spelregels van de contributiebetaling:

Het is de bedoeling, dat vÃ³r het nieuwe kalenderjaar 2013 de contributie is betaald. Ooit is besloten om geen acceptgiro te sturen vanwege kostenbesparing. Dus de contributie wordt overgemaakt door een papieren overschrijvingskaart of door telebankieren.

Een automatische overschrijving biedt uitkomst bij vergeetachtigheid!

De gegevens m.b.t. het lidmaatschap kunt U vinden in Het Blaadje. Met vragen kunt U altijd terecht bij:

Paul van Deursen

Ledenadministratie KNNV-Amsterdam

Wittenburgerkade 74 1018 LK Amsterdam

ledenadministratie@amsterdam.knnv.nl 020 6855047

ZIENSWIJZE KNNV, AFDELING AMSTERDAM

Aan:

het college van Burgemeester en Wethouders van Amsterdam

per adres: de directeur van de Dienst Ruimtelijke Ordening

team Juridische en Milieuzaken

Postbus 2758

1000 CT Amsterdam

18 mei 2012

Onderwerp: Zienswijze Ontwerp Windvisie en MER Windvisie Amsterdam

Geachte heer/ mevrouw,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van de Ontwerp Windvisie Amsterdam. Wij ondersteunen u in uw zoektocht naar duurzaamheid voor het energieverbruik van de stad. Echter, we bevelen u aan om ook en vooral andere vormen van alternatieve energie in beschouwing te nemen.

Windenergie kan immers zeer storend zijn voor de natuur, vooral voor vogels en vleermuizen. Bovendien is het funest voor de stilte.

Recent heeft de gemeente Diemen ook een windvisie geschreven. Wij vragen ons af waarom de gemeenten geen breder perspectief kiezen voor het lokaliseren van storende elementen als windmolens. Amsterdam kan en hoeft als dichtstbevolkte agglomeratie in de provincie toch niet zelfvoorzienend te zijn? De provincie wil windmolens vanwege het kwetsbare en vogelrijke landschap in haar zuidelijke helft, alleen in de kop van Noord-Holland plaatsen (structuurvisie Noord-Holland 2040, zoekgebied voor grootschalige windenergie).

Uit de windvisie blijkt dat vooral gekeken is naar de afstand tot woningen. Dat maakt het minder dicht bewoonde buitengebied weerloos. Juist aan die stadsranden zijn de natuur en landschap zeer waardevolle functies. In de Hoofdgroenstructuur en in Gemeenschappelijke Regelingen met andere gemeenten is dan ook afgesproken dat natuur en landschap in de "scheggen" beschermd worden tegen stedelijke invloed, zodat de stedeling daarvan kan genieten in een buitengebied dichtbij. Dit is cruciaal voor de kwaliteit van de stad Amsterdam.

De stadsrand heeft een harde grens, nl. de A10 en de A2 (in de GemeenschapsÂpolder een stukje de A9/ GaasperdammerÂweg). Wij dringen er met klem op aan dat deze grens niet overschreden wordt. Dit geldt o.i. voor de kop van de Amstelscheg, voor de zone langs de A10 noord, voor De Hoge Dijk (dit park ligt weliswaar aan de oostkant van de A2, maar in het buitengebied en de stilte die je hier ervaart als je het viaduct onder de A2 voorbij bent, zou ernstig aangetast worden door een windmolen, bovendien is de Openbare Golfbaan De Hoge Dijk zeer vogelrijk) en het open gebied in de Gemeenschapspolder, respectievelijk de nummers 4, 6, 8, 16 en 18 op uw kaart. Ook de gebieden aan de kop van de Diemerzeedijk (Zeeburgereiland en omgeving Nieuwe Diep, 10 en 15, de Diemerzeedijk vindt u zelf al minder geschikt) zijn de kop van een groene scheg, maken deel uit van trekroutes en zijn daarom niet geschikt voor windmolens.

Graag willen wij onze argumenten nader aanvullen met behulp van onze vogel- en vleermuisspecialisten. Daar ontbrak nu helaas de tijd voor.

Met vriendelijke groet,

Namens onze Natuurbeschermingssecretaris Jan Timmer,

Finette van der Heide, voorzitter

PLANTEN IN DE BUURT, 17-5-2012

De Wede, die ik verleden jaar meldde, een adventief in ons opschoonpark langs de spoorbaan, is weer verschenen (waarneming d.d. 13 mei 2012. Alleen nog in bloei; de bijzondere hauwengroei zal later volgen.)

Deze week hebben wij (Vrijwillige Opschoonploeg Slotermeer N.O.) ook eens onze grijpertjes gebruikt langs het fietspad van de Haarlemmerweg. Daar troffen we langs de vangrail een kruisbloemensoort aan, die na determinatie thuis, Deens Lepelblad bleek te zijn. Een " staat er bij, in de rode flora, maar hier tiert het plantje welig langs de vangrail. Thuis zijn enkele hauwtjes opengegaan en tegen het tussenschotje liggen aan weerskanten de roestkleurige zaadjes, kleiner dan een metalen speldenknop.(zie foto)

Aan de andere kant van de vangrail, in de middenberm, zag ik naast de nu veel voorkomende smeewortel- en koolzaadplanten, zowaar een grote pol Dagkoekoeksbloemen! (vr). Verderop in die berm stond ook de manlijke vorm.

Langs de Arlandaweg is een kruisbloemige ingezaaid (geel) en ik ging eens kijken of de Wede in het opschoonpark hier soms vandaan gekomen was. Na determinatie bleek het echter Barbarakers te zijn.

Voordat de sloot tussen Slotermeer en de Haarlemmerweg gebaggerd werd (een paar jaar geleden), stonden er iets hoger dan de slootoever, nog wel eens Pinksterbloemen. Ik mocht daar van de maaier stokjes omheen zetten, zodat hij ze bij zijn maai-activiteit zou ontzien. Maar helaas: sinds het baggeren en "herstel"™ van de grasstrook, zijn in het noordoostelijke stuk in elk geval geen Pinksterbloemen meer opgekomen. Langs de slootkant staat nu wel heel mooi een strook Fluitekruid in bloei.

Ria Hoogendijk

VERSLAG VAN DE 14e INVENTARISATIEDAG

Ongeveer 15 deelnemers verzamelden zich op zaterdag 16 juni om 10.00 uur bij het Fort bij Nigtevecht om het fortterrein en de Liniedijk te inventariseren. Het Fort bij Nigtevecht is een fort van de Stelling van Amsterdam. Het is gelegen in de Utrechtse gemeente Abcoude op de westoever van het Amsterdam-Rijnkanaal, tegenover het dorp Nigtevecht.

Het fort had als doel het beschermen van de sluis tussen de Vecht en het Amsterdam-Rijnkanaal en van de Vechtwaterleiding ten zuidoosten van het fort. Het bestond uit een langgerekt betonnen fort met geschutskoepels (zogenaamde hefkoepels) en verblijven voor de manschappen, dit alles omgeven door een gracht.

Buiten het eigenlijke fort bevonden zich een directiewoning, een opzichterswoning, en een bergloods. De beide woningen werden gebouwd van baksteen, de bergloods van hout. Vanaf het fort loopt een liniedijk naar het riviertje het Gein.

Het fort plus het omliggende terrein van 17 hectare is sinds 1987 in bezit van de Vereniging Natuurmonumenten. De directiewoning is gesloopt en de brug is vervangen door een dam in de gracht. De opzichterswoning wordt bewoond

door Remke en Maikel. Het terrein is zeer gevarieerd, zo zijn er zeer natte en droge delen, diep water in de vorm van de slotgracht, opgaande bosjes en ruige grasterreinen, weiland en sloten. Imposant zijn de ruim tachtig jaar oude en zeer dikke populieren om het fortterrein. De takken alleen al zijn indrukwekkende bomen. Een deel van het gebied wordt begraasd door koeien. Een deel van het gebied wordt bedreigd door de aanleg van fietsbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal. De ochtend was zonnig en bewolkt, temperatuur ca. 20 graden, weinig wind. Geïnventariseerd is kilometerhok 129-476.

Voordat met de eigenlijke inventarisatie werd begonnen zijn eerst de life-traps (vallen voor kleine zoogdieren) gecontroleerd. Een vijftiental life-traps waren vrijdagnacht door Fons Bongers en Geert Timmermans in het terrein neergezet. Vijf op het fortterrein zelf en tien op het terrein buiten de slotgracht. Helaas bleken alle vallen leeg. Jammer want we hadden natuurlijk ook op verschillende soorten muizen gehoopt, zo zijn er voor dit gebied waarnemingen bekend van bosmuis, dwergmuis en dwergspitsmuis. Gedurende de inventarisatie werd wel een verdrongen bosspitsmuis en de drol van een bunzing gevonden. Ook een door een vos aangevreten ei van een grauwe gans werd gezien. Tijdens het vallen zetten is op vrijdagavond m.b.v. batdetectors gespeurd naar vleermuizen. Waarschijnlijk door de harde wind en de regen was er weinig activiteit. Slechts eenmaal is een gewone dwergvleermuis gehoord.

Na de vangstcontrole van de life-traps werd de groep verdeeld in groepen, elk met hun eigen specialisme, vogels, planten en vissen. Tijdens de lunch werden onder de meegebrachte boterhammen en de door Remke en Maikel geschonken koffie, thee en deelden gevulde koeken uit (geweldige gastvrijheid!!! hulde!!!) de verschillende vondsten en wetenswaardigheden uitgewisseld en bewonderd.

De vogelaars hebben 45 soorten genoteerd. Leuke waarnemingen waren; boomvalk, grauwe vliegenvanger (nest), havik en boomkruiper met vier vliegvlugge jongen. In het gebied zijn 111 soorten planten gevonden. Gezien zijn onder andere; blauw glikkruid, pijlkruid, pijptorkruid, egelboterbloem, kale jonker, zwanenbloem, gele plomp, grote kattenstaart, kikkerbeet en moerasspirea. Ook waren smaragdlibel, grote roodoogjuffer, viervlek en vroege glazenmaker gezien.

Door de vissenwerkgroep werden onder andere de volgende soorten genoteerd; kleine modderkruiper, tiendoornige stekelbaars, kleine watersalamander en rode Amerikaans rivierkreeft. Opvallend was het ontbreken van soorten als zeelt, rietvoorn en snoek. Voor een uitgebreide en gedetailleerde waarnemingslijst wordt verwezen naar onze eigen website (www.knnv.nl/amsterdam). Hier is ook het beeldverslag te vinden van een geslaagde inventarisatiedag.

Geert Timmermans

STAND VAN ZAKEN BOTSHOL 2012

Wat vroeger dan andere jaren hield Jan Simons op 7 juli de jaarlijkse inspectie-excursie in natuurreserve Botshol, waar vanaf 1777 lange jaren veen is afgegraven.

Wij waren ook wel weer benieuwd, maar alleen al om de prachtige omgeving van het plassengebied is het telkens weer heerlijk om er rond te kijken, zeker met het mooie weer van die dag. Achteraf, op zondag 8 juli, extra gewaardeerd toen er 24 mm in onze regenmeter werd opgevangen!

Vanaf het verzamelpunt, de brug bij Ouderkerk aan de Amstel, fietsten we (verder) langs de Ronde Hoep naar boer Verweij, Botshol 14 aan de Oude Waver. Daar voegden nog twee automobilisten zich bij de groep. Voordat we inscheepten deelde Jan Simons folders en een hand-out uit en gaf een explicatie over het bijzondere watersysteem. Best ingewikkeld, maar dit is in grote lijnen uitgelegd in het verslag van vorig jaar (zie Blaadje 11-4).

Muskusrattenval

We verdeelden ons over drie roeiboten, staken van wal en met de beste roeiers aan de riemen voeren we de Bruggesloot op tussen schitterend bloeiende Waterlelies en Gele plompen door. Het riet op de oevers werd opgevrolijkt door bloeiende Valeriaan, Bitterzoet, Moerasspirea, Kattenstaart. Ook zagen we heel veel Galigaan en Watermunt. Een paar keer zien we in de oever een val voor Waterkonijn.

Bij een steiger in een zijslot legden we aan om aan wal te genieten van de bijzondere begroeiing.

Een door de sigaal aangetaste en daardoor vreemd groeiende rietstengel werd opgemerkt. Tussen het riet ontdekten we al gauw verscheidene Welriekende nachtorchissen, ook nog een Rietorchis. Verder veel Tormentil, Kale jonker en Moerasrolklaver. Er vliegt St. Jansvlinders rond.

Spons

De Snor die we hier hoorden kregen we niet te zien.

Cor Ooms liet zien hoe je het hier aanwezige veenmos als een spons kunt uitknijpen. Kon ik ook mooi met zo'n stukje mijn handen wassen, die nog vuil waren van het band plakken onderweg.

Tegenover de steiger bloeide Moeraslathyrus. We voeren verder langs Kleine Lisdodde en Wateraardbei, met zijn grijsgroen handvormig blad.

Nu en dan laat Jan het dreghaakje zakken om wieren op te vissen. Hij bestudeert hier al tientallen jaren de kranswervevegetaties. We bekijken het dominante Gebogen kransblad (*Chara Connivens*) en merken op dat het naar zwavel ruikt. Op de Grote Wijde wordt de secchischijf neergelaten om de waterhelderheid te bepalen; we constateren slechts 85 cm zicht, waar dat in 2011 nog 120 centimeter was!

Hoewel de aanwezigheid van kranswieren een teken van helderheid is en het wortelgestel van de soort zelf ook zorgt voor helderheid, gaat dat dus achteruit. Jan moet zich hier duidelijk weer eens met het onderhoud van het watersysteem gaan bemoeien.

Op een idyllisch plekje eten we ons brood op. Tijdens de lunch bestuderen we de luchtkanaaltjes in de steel van de Waterlelie. Je kunt het zo maar als blaas- of drinkrietje gebruiken, proberen we uit. Rondom ons zingen Zwartkop en Tijftjaf, verder hebben we onze verreijkers alleen nog nodig om een kleine kolonie Lepelaars te zien, op één van de oude legakkers.

In de Waterleliebladen rondom ons hebben Donatialarven allemaal gangetjes gegeten.

Af en toe wordt de bediening van de riemen gewisseld. Niet iedereen is even bedreven aan de roeispanten. Lastig dat je altijd tegendraads moet trekken. Af en toe raken we dan ook in het riet of botsen op de oever.

Slecht zicht

Op de Kleine Wije is het zicht maar 65 cm (vorig jaar nog 100 en in 2010 zelfs 200 cm). Het fosfaatuitvloksel moet nodig worden weggebaggerd uit de petgaten van de Krakeelakker.

We halen ook Sterkranswier naar boven, met een minikerststerretje er op.

Op een andere plek gaan we nog even aan land om de aardappels af te gieten.

Hier wordt o.a. Kronkelsteeltjesmos ontdekt.

Via een kleine plas met veel Krabbescheer komen we langs het Grote Kooibosch (herinnert aan de eendenkooi van destijds) en dan gaat het langzamerhand terug, langs Moeraswalstro en Kamperfoelie de Bruggesloot weer op.

Als we hebben aangemeerd en de boothuur voldaan fietsen de excursisten naar Stokkelaarsbrug om op dat terras nog wat na te praten over dat prachtige stuk natuur dat we, dankzij Jan Simons, opnieuw konden bewonderen.

[Frans van der Feen](#)

WAARNEMINGEN

Vogelbespiegelingen

Opeens zie ik een rood kopje en het is anders dan anders. Zie ik dat nu goed, gauw het vogelboek erbij gehaald. Ja, hoor, het is de bonte specht. Is het de grote of is het de kleine?

De een heeft rood op zijn kop en de ander niet dan zal het wel een stel zijn die lekker van de pinda's eet. Immers, jonge vogels mogen geen hele pinda's. Het het krioelt van de jonkies in de tuin die gevoerd worden door de ouders. Maar die ouders hebben erge honger want ik vul de pinda-silo dagelijks bij.

Lezer, wees gerust: de pinda's kunnen er niet in zijn geheel uit, alleen in stukjes, en dat weten de mezen, en de mussen heel goed. Ook de halshandparkieten, en de gaaien proberen een pindaatje mee te eten. De merel blijft op de grond; logisch, want door al die regen krioelt het van de wormen. De bonte specht is ongeveer zo groot als een spreeuw en ik lees net dat de kleine bonte specht zo groot is als een mus, dus moet het de grote bonte specht zijn.

Ik ben vereerd met het bezoek. Maar dan denk ik aan het Bijlmerpark. Dat is enige tijd terug nagenoeg geheel gekapt ten behoeve van een theater. Een theater, dat ze in de deelraad hardnekkig het Bijlmerpark theater blijven noemen. Dat overdenkend vrees ik dat het voor de grote bonte spechten een verplichte verhuizing is geweest naar mijn tuin aan de andere kant van De Gaasperplas.

Over spreeuwen gesproken. Waar zijn mijn zomerspreeuwen gebleven?. Ik heb er niet een gezien. Zullen die nu allemaal in de Frans pat© potjes zitten?.

Een grote bonte specht in de tuin is leuk, maar ik mis dagelijks de kwetterende spreeuwen.

Gerritje Nuisker

WAARNEMINGEN

Onderstaande waarneming had in Blaadje 2 moeten staan, maar door een storing bij de redactie is deze verloren gegaan. Hier volgt dan toch deze bijzondere waarneming van Nora en Hans

Een heel onverwachte waarneming op landgoed Crailo, op de grens van landgoed de Beek onder Naarden, waar wij met onze afdeling al menig keer in voor-of najaar op excursie zijn geweest.

Wellicht kunt u zich zondag 15/1 jl. herinneren als een prachtige dag: windstil en zonnig. We liepen op de smalle houtwal langs de afrastering van de Beek, rechts van ons lag het diepgelegen weiland; kort voor het einde van dit pad liggen de op gelijk niveau pas ingezaaide akkers. Hier was het dat wij ca. 15.45 uur op 10 Å 15 meter voor ons een korhaan (in goede dekking) drie maal luid hoorden roepen, zonder door ons gezien te zijn verplaatste hij zich en hoorden wij hem nog een keer wat verder op.

Wij hebben enige zeer deskundigen uit â€™™ Gooi op de hoogte gesteld, die er de verklaring voor hadden, dat het wellicht om een dwaalgast ging, die uit de groep kwam, die een poos geleden is uitgezet ergens op de Veluwe in een laatste poging de soort als broedvogel voor Nederland te behouden, nadat de populatie in Salland als mislukt beschouwd kon worden (in 2011 waren er nog maar drie dieren over).

Nora van der Meijden en Hans Schut